

De filosofie van de schoonheid

J. Armstrong
Amsterdam (Bert Bakker) 2006
230 p., ISBN 9035128877, € 17,95

Denken over kunst. Een inleiding in de kunstfilosofie (4de herziene druk)

A. van den Braembussche
Bussum (Coutinho) 2007
376 p., ISBN 9789046900093, € 34,50

Twee tamelijk verschillende boeken over kunstfilosofie komen in deze bespreking bij elkaar. Eerst *Denken over kunst. Een inleiding in de kunstfilosofie* van Antoon van den Braembussche dat al geruime tijd in het hoger onderwijs wordt gebruikt. *Denken over kunst* is een 15 jaar oud werk in uitvoering dat inmiddels aan de 4de herziene druk toe is. Het tweede boek, *De filosofie van de schoonheid* van John Armstrong, maakte haar entree in de Lage Landen pas in 2006. Deze titel is een vertaalde nieuwkomer en behoort, hoogst waarschijnlijk, op geen enkele manier tot een standaard onderwijsrepertoire.

Reeds de boekomslagen verraden een wereld van verschil. Is de eerstgenoemde sober en toont het een stuk moderne, dat wil zeggen 'filosofische' kunst, zo geeft de tweede een klassiek en inzichtelijk inkijkje in een warm boudoir met uitnodigend vrouwelijk schoon, maar kuis – daarvan getuige het hondje aan het voeteneind.

Om met de deur in huis te vallen, Van den Braembussche's *Denken over kunst* is een doorwrocht en degelijk stuk academische vakfilosofie. Het is dik, complex en al met al pittige lectuur. Echter, wie het boek van kافت tot kافت gaat gelezen kan zich nadien roemen op een stuk gedegen kennis van de belangrijkste richtingen in het filosofische denken over kunst: de inmiddels minder courante en de nog altijd actuele.

De inhoudsopgave toont een tamelijk compleet overzicht. Beginnend met Plato's nabootsingstheorie loopt deze kunstfilosofie over het chronologisch ietwat kronkelig pad van expressietheorie, formalisme en symbolisme naar Kant. Vervolgens stoot Van den Braembussche in een rechte lijn via Hegel en Heidegger door naar de postmoderneren.

Kritiek op Van den Braembussche's prestatie is mogelijk. Ze ligt niet zozeer op het vlak van filosofisch vakmanschap maar betreft veelmeer de uitwerking van concrete kunstenaars en kunstwerken die, in relatie tot de behandelde theorie, wat meer diepgang verdienen. Zo ogen de krap twee pagina's over de spraakmakende en fascinerende (anti)kunstenaar Marcel Duchamps wel erg zuinig.

Heel anders blijkt Armstrongs *De filosofie van de schoonheid*. Het boek mist de academische strengheid van *Denken over kunst* en het omvangrijke overzicht van de kunstfilosofie, maar daar staat wel een vlot verhaal tegenover met een hoog inhoudelijk niveau. Armstrongs stijl is los, humoristisch en enthousiasmerend.

Een blik op de inhoudsopgave roept niet meteen een gevoel van herkenning op, maar de inhoud laat zich niettemin raden. In deel 1 onderzoekt Armstrong welke kwaliteit dingen moeten hebben om mooi, om kunst te zijn. Deel 2 vraagt naar de betekenis van schoonheid voor de mens. Deel 3 tackelt wetenschappers die de liefde tot schoonheid bekritisieren. In het laatste deel 4 bepleit de auteur een vertrouwelijke, persoonlijke omgang met het schone.

In *Denken over kunst* staat veeleer de vraag centraal wat je filosofisch over kunst kunt zeggen, terwijl in *De filosofie van de schoonheid* veel aandacht staat ingeruimd voor wat je er mee kunt en hoe je ervan kunt genieten. Een interessant aspect dat alleen Armstrong met waardering naar voren brengt is de ethische, morele dimensie van kunst. Verder geeft hij veel gewicht aan de betekenis van schoonheid, ook in het meer alledaagse leven van mensen. Niet voor niets heet het allerlaatste hoofdstuk 18 'De kunst van het bestaan', waar de lezer een korte beschouwing over levenskunst vindt.

Beide auteurs blijken aan elkaar gewaagd, maar ieder op zijn manier. Waar Van den Braembussche bijvoorbeeld Kants opvattingen omtrent kunst en schoonheid uitlegt en positioneert ten opzichte

de Kantiaanse kennisleer en ethiek, bespreekt Armstrong de filosofische *superman* uit Königsberg aan de hand van Berlijnse Stalinarchitectuur.

Samengevat. *De filosofie van de schoonheid* is een toegankelijke en kundige inleiding in de kunstfilosofie die een eigen visie verradt en minder op volledigheid mikt. Wie echter de naadjes van de kous moet of wil leren kennen wordt het best bediend door Van den Braembussche. (FH)